

Kalankasvatuksen luvat EU:n vedenlaatunormien ja Weser-tuomion näkökulmasta

Antti Belinskij

Suomen ympäristökeskus SYKE / Itä-Suomen yliopisto

Kalankasvatuksen ympäristönsuojelupäivä, YM, 1.10.2020

S Y K E

Sisältö

- Vesiviljelyn oikeudellinen filee
- Vesien- ja merenhoidon suunnittelu
- Päästöjen ehkäisy
- Intressien yhteensovittaminen
- Päätelmät

Vesiviljelyn oikeudellinen filee

- Vesiviljelylaitosten luvantarve: vesitalouslupa ja ympäristölupa
- Ympäristöluvan edellytykset
 - Ei saa aiheutua merkittävää ympäristön pilaantumista, **vesienhoitosuunnitelma** ja merenhoitosuunnitelma otettava huomioon
- EU:n vesienhoidon tavoitteet (rannikkovesiin asti)
 - Vesimuodostuminen tila ei heikkene ja tila on vähintään hyvä
 - EUTI:n Weser-tuomio (2015): Ei lupaa hankkeelle, joka voi aiheuttaa tilan heikkenemisen tai **vaarantaa hyvän tilan saavuttamisen**
- Merenhoidon tavoitteena meriympäristön hyvä tila
 - Ympäristötavoitteet kehityksen ohjaamiseksi, rehevöityminen yksi laadullisista kuvaajista

Vesiviljelyn oikeudellinen filee

- Verkkoallaslaitosten jatkoluvat merialueilla
 - KHO 26.4.2018 t. 1948-1953
 - Tila tyydyttävä, rehun ravinnemäärien alentaminen, määräaikaiset luvat, tuotantomääriin ei muutoksia, ei vaaranna hyvän tilan saavuttamista, seuraavaan hakemukseen selvitys toiminnan sijoittamisesta
- Verkkoallaslaitosten uudet luvat merialueilla
 - VHaO 16.5.2019, Laitakarin laitos Perämerellä (1 000 tn)
 - Kasvatuspaikan tila hyvä, vaikutukset ulottuvat tyydyttävässä tilassa olevaan vesimuodostumaan, ravinnekuormituksen rajoitukset, määräaikainen lupa, vesimuodostumien tila ei heikkene, ei vaaranna vesienhoidon tavoitteita

Vesiviljelyn oikeudellinen filee

- Verkkoallaslaitosten uudet luvat merialueilla
 - LSSAVI 17.4.2020, Ekofishin avomerilaitos Pietarsaaren edustalla (700 tn)
 - Ei estä rannikkovesimuodostumien hyvän tilan saavuttamista, pääosa rannikkovesien kuormituksesta jokien kuljettamaa, kasvatusalue ulkomerellä
 - Merialueen rehevöitymisen tila heikko, seurantatuloksia vain vähän, hanke ei vaaranna hyvän tilan saavuttamista, hyvät laimentumisolosuhteet, vaikutusten paikallisuus, Itämerirehu
- Kiertovesilaitokset
 - ESAVI 10.7.2018, Sybimarin kalankasvatustoiminnan laajentaminen
 - Tila välttävä, laitoksen kuormituksen vähentämisestä tiukat lupamääräykset, ei vaaranna vesienhoidon tai merenhoidon tavoitteiden toteutumista

Vesienhoidon ja merenhoidon suunnittelu

- Kokemäenjoen–Saaristomeren–Selkämeren vesienhoitosuunnitelma 2016–21
 - Valtaosa rannikkovesien kuormituksesta tulee maa- ja metsätaloudesta
 - Kalankasvatuksen osuus kuormituksesta pieni, mutta paikallisia ja Saaristomerellä alueellisia vaikutuksia
 - Paineenalaiset vesimuodostumat: kalankasvatus merkittävä paine 2 %:ssa
 - Sijainninohjaus, ympäristönsuojeluohje, keskittäminen, uudet laitokset, kiertovesilaitokset
- Merenhoidon toimenpideohjelma 2016–21
 - Kiertovesilaitosten kehittäminen, Itämeri-rehuun siirtyminen
 - HELCOMin yleiset kuormitusvähennystavoitteet

Päästöjen ehkäisy

- Kalankasvatuksen ravinnekuormitus vähentynyt 65–70 % 1990 luvun alusta
- Verkkoallaslaitosten BEP
 - Ominaispäästö ei ylitä 5,5 g fosforia eikä 40 g typpeä / kasvatettava kalakilo
- Kiertovesilaitosten BAT
 - Ominaiskuormitusta tuotettua kalakiloa kohti voidaan alentaa perinteiseen allaskasvatukseen verrattuna noin 70–80 % (ISAVI 9.10.17)
 - Sybimarin lupa tiukempi, koska merialueen tila välttävä (ominaiskuormitus 0,3 g P ja 15 g N / kalakilo)

Intressien yhteensovittaminen?

- Vesilaissa intressivertailu, ympäristönsuojelulaissa ympäristövaikutukset
- Vesienhoidon ympäristötavoitteista poikkeaminen
 - Olemassa olevat toiminnot: Määräajan pidennykset, ympäristötavoitteiden lieventäminen
 - Poikkeaminen uuden hankkeen takia: Pilaantumista aiheuttavat hankkeet vain, jos tila laskee erinomaisesta hyvään
- Merenhoidossa kokonaiskuormituksen taso

Päätelmät

- Oikeudellisesti olennaista vaarantuuko hyvän tilan saavuttamisen
 - Vesienhoito ja merenhoito, vaikutusten arviointi ja monitorointi haastavaa
 - Itämeren tilatrendi, varovaisuusperiaate, Weser-tuomion merkitys
- Intressien yhteensovittaminen ei osa ympäristölupaharkintaa
 - EU-oikeuden rajoitukset, ei mahdollisuuksia hankekohtaisten poikkeusten käyttöön, EU:n useat tavoitteet
- Miten tästä eteenpäin?
 - Kiertovesilaitokset: BAT ja joissain tapauksissa enemmän
 - Verkkoallaskasvatus: 1) Sijainninohjaus, 2) muun kuormituksen vähentäminen, ravinteiden poisto
 - Ravinnekuormituksen allokointi?

Kiitos!

Lisätiedot:
antti.belinskij@ymparisto.fi